

Πανεπιστήμιο Αθηνών

Κυριακή 23 Νοεμβρίου 2025

ΤΟ ΒΗΜΑ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837

www.uoa.gr

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ, ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ο Τραμπ και οι νέες επισφάλειες

Οι επιλογές του αμερικανού προέδρου ενίσχυσαν τις διαιρετικές τάσεις εντός της Δύσης

Του **Παναγιώτη Τσάκωνα**
Καθηγητή Διεθνών Σχέσεων
του Πανεπιστημίου Αθηνών

Βιώνοντας παράλληλα τάσεις «απο-παγκοσμιοποίησης», σύνθετης (οικονομικής, στρατιωτικής, πολιτισμικής και κοινωνικής) αλληλεξάρτησης σε ένα περιβάλλον επιβαρυνόμενο από νέες ασύμμετρες απειλές και πρωτόγνωρες υγειονομικές κρίσεις (πανδημίες) ο κόσμος είχε καταστεί δυστοπικός ήδη αρκετό καιρό πριν από τη δεύτερη εκλογή του **Ντόναλντ Τραμπ** στη προεδρία της σημαντικότερης δύναμης στο διεθνές σύστημα. Η δυναμική άνοδος της Κίνας – με επίσημα διακηρυγμένο στόχο ότι θα έχει καταστεί νούμερο ένα πριν από το 2049 –, της Ινδίας αλλά και κάποιων ακόμη αναδυόμενων δυνάμεων του «Παγκόσμιου Νότου» επέτεινε την αστάθεια ενός συνεχώς μεταβαλλόμενου πολυπολικού συστήματος που είχε πλέον προσλάβει χαρακτηριστικά «μεταδυτικού» κόσμου. Όπως είναι φυσικό, στον ασταθή πολυκεντρικό αυτόν κόσμο, όπου η πολυμέρεια βρίσκεται σε συνεχή υποχώρηση, καθίσταται ακόμη δυσκολότερη η διεθνής συνεργασία όσον αφορά στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των μεγάλων παγκόσμιων προβλημάτων (περιφερειακές συγκρούσεις, πανδημίες, κλιματική κρίση, τρομοκρατία, μεταναστευτική πρόκληση κ.ά.)

Υπό το «αφήγημα/υπόσχεση» **MAGA** (Make America Great Again), η εκλογή Τραμπ συνοδεύτηκε σχεδόν αμέσως σε διεθνές επίπεδο από δυναμικές επιθετικές επιλογές. Πράγματι από τις πρώτες κιόλας εβδομάδες στον Λευκό Οίκο οι αντιλήψεις του νέου προέδρου (διάβρωση ή/και κατάργηση διεθνών κανόνων και κατίσχυση της λογικής της ισχύος στις διεθνείς σχέ-

σεις, επιθετική στάση έναντι του διεθνούς δικαίου και των διεθνών οργανισμών) έγιναν πράξη τόσο σε ρητορικό επίπεδο όσο και μέσω της λήψης συγκεκριμένων μέτρων (κυρίως μέσω της επιβολής υψηλών δασμών), έναντι αδιακρίτως «εχθρών» (Κίνα), παραδοσιακών «φίλων» και συμμάχων (Ευρωπαϊκή Ένωση, Καναδάς, Δανία) ή/και «άλλων» (Ινδία).

Οι επιλογές αυτές επέφεραν σοβαρό πλήγμα στη μακρά και ισχυρή διατλαντική σχέση και ενίσχυσαν τις διαιρετικές τάσεις εντός της Δύσης, αν και δεν αποκλείεται – όπως πολλοί εύχονται στη λογική «ουδέν κακόν, αμιγές καλού» – να επισπεύσουν την «ενηλικίωση» της Ευρώπης καθώς η τελευταία είναι πλέον υποχρεωμένη – χωρίς την «ομπρέλα προστασίας» που της προσέφεραν οι ΗΠΑ για οκτώ συναπτές δεκαετίες – να αναλάβει το βάρος που της αναλογεί όσον αφορά την επίτευξη στρατηγικής αυτονομίας και θωράκισης των πολιτών της από εξωτερικούς κινδύνους και απειλές. Παράλληλα, οι επιλογές του αμερικανού προέδρου δημιούργησαν σημαντικές – αν και προσωράς συγκυριακές – «παγκόσμιες αντισυμπεριρώσεις», όπως κατέδειξε πρόσφατη συνάντηση των απανταχού «αντιδυτικών» αυταρχικών ηγετών στο πλαίσιο του Οργανισμού Συνεργασίας της Σανγκάης (OSC).

Η επιλογή της μεθόδου της «εξαναγκαστικής διαπραγματεύσεως» προκειμένου να επιτευχθούν προσωπικά ωφέλιμες συμφωνίες για τον πρόεδρο Τραμπ μέσω διαφόρων ειδών πίεσης (προειδοποιήσεων, τελεσιγράφων, οικονομικών κυρώσεων κ.ά.) δεν ενισχύει μόνον τη διεθνή αστάθεια στον σημερινό απρόβλεπτο κόσμο. Είναι επίσης καταδικασμένη να αποτύχει όσον αφορά την προώθηση σταθερών συμφωνιών «βιώσιμης ειρήνης» – αντί προσωρινών συμφωνιών «εύθραυστης εκχειρίδας» – σε σχέση με τα εν εξελίξει πολεμικά μέτωπα (Ουκρανία, Γάζα). Δυστυχώς το πρόβλημα των επισφαλειών που συνεπάγονται οι επιλογές του προέδρου Τραμπ δεν περιορίζεται στη διεθνή σκηνή αλλά αφορά και την ίδια τη δημοκρατία στις ΗΠΑ.

